

...oznanila se
saračunajo po dogovoru; pri večkratnem
inserirvanju primeren popust. Upravništvo
sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Nedeljsen političen list za slovensko ljudstvo

Poštšina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nesprete reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

46. števil.

Maribor, dne 25. aprila 1923.

Letnik XV.

Pred novo vlado.

Volitve so iznesle radikale kot zastopnike Srbije, HRSS ali Radičevu stranko kot zastopnico Hrvatov, SLS so poverili volilci zastopstvo Slovenije in JMO - avtonomistična muslimanska organizacija dr. Spahe zastopa Bosno in Hercegovino. To je naravno, do tega je moralo priti. Naša država je plod nacionalne revolucije in kar se je sedaj v več letih grešilo, to se mora popraviti, da bodo vsi činitelji nacionalne revolucije zadovoljni. Jugoslovanski narod je pretvoril volitve v pravi narodnostni plebiscit ter je že s tem odklonil frazo popolnega narodnega edinstva, s katero so doslej skušali operirati demokrati.

Parola državnega edinstva je ostala, Srbi, Hrvati in Slovenci so pa pri volitvah vsak za sebe stopali »na okup« in si izbirali svoje zastopnike, da stopijo enkrat skupaj ter se razgovorijo in sporazumejo, da nacionalna revolucija ne bo ostala brez pričakovanih in obljubljenih sadov. Druge stranke, pa naj zastopajo še tako pereče stanovske in državnoopravne interese, so pri teh volitvah pogorele, ker je ljudstvo hotelo, da se na podlagi, ki je dala to državo, potom polnomočnih zastopnikov treh bratov pride na čisto.

Moralno so pri volitvah najbolj pogoreli demokrati, ki so bili tu pri nas, če je kazalo, najhujši prečani, v Beogradu pa največji Srbi. Glasove, ki so jih dobili v Srbiji, je pripisovati ljudskemu odporu proti znanim osebam v radikalni stranki. Radikalna stranka mora pripisati svojo zmago samo dejstvu, da so Srbi hoteli imeti enotno zastopstvo v razgovoru s Hrvati in Slovenci. Gotovo je pa tudi to, da radikali nikdar več ne bodo igrali te vloge, če sedaj odrečejo pri vsem tem, kar jim je narod zaupal in naložil. Če se trije bratje, tvoritelji te države ne sporazumejo, če se ne odpravi, kar je glavni vzrok dosedanjega stanja, bo tudi radikalom odklenkalo in srbski narod si bo ob drugih volitvah izbral druge zastopnike.

Radikalni stranki treba priznati, da je zelo elastična in da se ni opajala v demagogiji, ki je hotela doseči, da se Hrvati in Slovenci, kot Jugoslovani morajo pokoriti Beogradu, dočim bi Srbi smeli ostati Srbi ter zavračati vsako jugoslovanstvo, kadar se gre za skupne pravice in dolžnosti. V Zagrebu so se zares sestali zastopniki Srbov, Hrvatov in Slovencev ter sestavili zapisnik predporazuma. Tenor tega razgovora in zapisnika je ta, da se mora predvsem odpraviti glavni vzrok današnjega neznosnega stanja in to je nasilje in pa krivica ter pristranost v upravnem, gospodarskem in kulturnem oziru. Ker so bili radikali v vladi, ki je vse to zakrivala, je umevno in pravilno, da oni tudi to popravijo in sicer s svojo homogeno vlado. To so zastopniki radikalne stranke uvideli in tudi podpisali.

Kakor hitro pa je napočil čas, da se nastopi k izvršitvi, je vstala skupina, ki ima interese na tem, da se nič ne popravlja in dosedanje stanje če ne drugače tudi s silo podaljša. Imeli smo hujskanje na amputacijo, diktaturo in tudi vse mogoče spletke so se delale in se še delajo za to, da bi demokrati zopet prišli na vlado, s katero upajo pri prihodnjih volitvah izsiliti iz Srbije izdatno število glasov. Demokratske intrige presegajo vse doslej poznane mere. Vsaka beseda iz opozicijskih vrst se potvarja in ni zarotniškega čina, ki še ne bi bil podtaknjen opozicijskim voditeljem. Ko so na primer v nekem selu blizu Dolnje Štubice žandarji izzvali krvavi izgrede z nekaj mrtvimi in precej ranjenimi, je šlo vse na rovaš Radičeve stranke. Dva rekruta sta imela iti v vojaško službo, žandarji so pa že dan poprej prišli, da ju odvedejo, češ, na Hrvate se ne da zanašati, da bi sami prišli, zato jih gonimo. Žandarji so seljakom kazali puško z bajonetom: To ti je tvoj Bog in njegov grom, — in če seljakom ob takem postopanju zavre kri, je vsega kriva opozicija, uprava, ki trpi take organe, pa seveda prav nič.

Demokrati so mobilizirali tudi srbske zemljoradnike, ki so ob otvoritvi skupščine obsedeli, ko se je nazdravljalo kralju, da bi se na dvoru ponudili kot pristaši in člani »vidovdanske-ustavne bloka« in končno so še svojega starega prijatelja Antona Kristana nagovorili, da se v njih prid klanja in liže na dvoru. Kristan je propadel v socijalskopolitiški politiki, napreduje pa v vedno bolj umazani kupčiji in tak človek je demokratom še dober za posredovalca.

Radikalce bi morala zapustiti vsa politična pamet, če bi se z zvezali zopet z demokrati. Prvič so demokratske in zlasti Pribečevičeve obljube, da bi močna vladna roka ukrotila Hrvate in Slovence, prazna pena, drugič se je poizkus presaditi radikalno stranko tostran Save izjalovil in tretjič bi morali radikali v slučaju zvezne vlade z demokrati deliti mandate po Srbiji. Demokrati silijo v vlado samo radi tega, in če jih radikali sprejmejo, imajo največjo škodo.

Koalicija z demokrati bi imela za radikale v strankarskem oziru pogubonosne posledice, kar se pa notranjega položaja v državi tiče, bi bilo to pa še hujše. Radič se je glede tega beograjskemu dopisniku »Novosti« tako-le izjavil:

Radikalno demokratska koalicija bi z eno besedo pomenila državljansko vojsko. Dr. Korošec je čisto prav rekel, da bi taka koalicija pomenila izzivanje vsega prečanskega prebivalstva. Pribečevič bi rad iz prečanskih dežel ustvaril drugo Makedonijo, toda to na noben način ne bo šlo. Edin pameten izhod je ta, da se osnuje homogena radikalna vlada in da začne s popuščanjem kajti ako se to ne zgodi, in bi se skušala ustvariti sporazumu sovražna vlada, bomo mi prišli v Beograd, osnovali revizionistični blok ter koalicijsko vlado strmoglavili, na kar bo kralj moral poveriti vlado našemu bloku, ako se hočemo izogniti državljanski vojni. Jaz poznam 30 radikalnih poslancev, ki so absolutno proti koaliciji z demokrati. Ako bi se pa vseeno osnovala, se začne v radikalnem klubu latentna kriza, ki se bo kmalu pretvorila v očitno ter povzročila popolni razkol v tem klubu.

Pasič ima sedaj mandat za sestavo vlade in ker je navajen, da si za vse vzame dovolj časa, naj le dobro premisli, kaj bi ga čakalo na strani demokratov. Če hočejo radikali svojo stranko ubiti v demokratski bratovščini, naj jo ubijejo, prej pa naj še pomislijo, kako bodo z njimi govorili Hrvati in Slovenci radi verolomnosti in teptanja v Zagrebu danih in podpisanih obljub. Mislimo pa, da radikali niso za samomor in večno sramoto.

Politični položaj.

Zemljoradniki proti dosedanjim vladam in Radiču. Minulo nedeljo se je vršila glavna seja izvoljenega odbora zemljoradniške stranke in ob tej priliki sta bili sklenjeni tudi dve resoluciji. V teh dveh resolucijah je odbor obsodil našo dosedanjo politiko in Radiča. Zemljoradniki pravijo, da so slabe in koruptne uprave od osvobojenja do danes v naši državi krive dosedanje vlade. Dosedanje vlade niso vršile niti enega vprašanja v korist države, ampak proti njenim interesom in predvsem pa tudi proti zemljoradnikom. Radič tega naravnost protidržavnega dela pomanjkljivo ne kaže, povsod tudi zle posledice. Najhujša posledica dosedanjega slabega vladanja je Radičev razmah in njegova propaganda, da Srbi, Hrvati in Slovenci nikakor nismo eden narod. Novi volilni zakon je bil namenoma prikrojen tako, da bi znatno povečal najjačjo vladno stranko, a v resnici je poglobil samo plemenske in verske razlike. Ravno radi novega volilnega zakona je ustvarjena sedanja težka parlamentarna in narodna kriza. Glavni izvršilni odbor zemljoradniške stranke nadalje še enkrat povdarja krepko obsodbo vseh dosedanjih vlad brez razlike in najbolj pa zadnjo, ki je preganjala zemljoradnike začasa volitev. Politično ujedinenje Srbov, Hrvatov in Slovencev bi se moralo v tem času od prevrata sem že strniti v nekako kulturno edinstvo, a je ravno vsled slabe in koruptne državne uprave Radič izkoristil položaj in začel z vsemi silami kazati na kulturne in druge razlike med SHS plemen. Zemljoradniki še pravijo, mesto da bi zidal Radič narodno bodočnost, pa zida le to, kar nas razdvaja. Radič zahteva avtonomije in federacije, ker zasleduje samo eden cilj: postati neomejen gospodar in diktator Hrvatske. Zemljoradniška stranka je uverjena, da je ravno Radič največ škodoval narodnem edinstvu. Boj, katerega je Radič že malodane izvajal proti Srbom, smatrajo zemljoradniki za nacionalni zločin, ki je rodil težke posledice za državo in narodno edinstvo, a tudi za zemljoradnike. Iz ravnokar navedenih revolucij zemljoradnikov lahko uvidimo, da Srb je centralist skoz in skoz, pa če tudi je zemljoradnik.

Gladni kraji in radikali. Ze lansko jesen je zavladal vsled slabe žetve glad po južni Srbiji, Bosni, Hercegovini, Črni gori in Dalmaciji. Cele armade deputacij iz gladnih krajev so romale v Beograd in prosile vlado za pomoč. Vlada je bila vedno polna obljub, a izvršilo se ni nič. Za gladne Dalmatince so se zavzeli Hrvati in nabrali za te reveže dokaj vagonov razne prehrane ter jo poslali v najbolj pomoči potrebne dalmatinske kraje. Sedaj pa, ko je že pomlad in je že povsod dokaj razne zelenjave, pa se je spomnila naenkrat radikalna stranka, gladujočih po južnih krajih naše države. Klub radikalnih poslancev je sestavil te dni na kraljevo (recte radikalno) vlado posebno spomenico, v kateri se poteguje za odpomoč gladujočim krajem. Kot odpomoč izstradane predvojne Srbije in Črne gore zahtevajo radikali vso denarno svoto, ki se nahaja v direkciji vojnega plena, da se naj uporabi za nabavo prehrane in kot izplačilo vojne odškodnine onim osebam, katerim je bila prisojena odškodnina za medvojne izgubitve. Za gladno Bosno in Hercegovino zahtevajo radikali razdelitev one koruze, ki je bila nakupljena od poljedelskega kredita v Sarajevu. Ta koruza se naj razdeli med siromašni narod in na plačilo se mora počakati. Zadružni Savez v Splitu ima tudi večje zaloge koruze, ki se naj tudi proti plačilu porazdeli na izstradane Dalmatince. Ravnokar navedeno je seve samo papirnata zahteva onih radikalov, na vladne radikale, da se pokaže vsaj na pa-

pirju nekaj radikalne dobre volje za odpomoč onim, ki so nepopisno stradali celo lansko jesen in letošnjo zimo in se sedaj vsaj za silo preživljajo z novo zelenjavo. Da le Beograd ne gladije, pa jim je mar potem Črna gora, Herceg-Bosna in Dalmacija.

Razselitev v Črni gori priporoča demokratski list »Slobodna Misao«, ki izhaja v Nikšiću, kot edino rešitev za prebivalstvo ubožnih delov Črne gore. List pravi, da je živela Črna gora poprej od ruske pomoči, sedaj, ko te ni, pa ne bo kazalo drugega kot to, da se prebivalstvo, ki ne more izhajati doma, naseli po drugih krajih države. — To bi bila res zelo enostavna rešitev. Vladni ljudje, ki niso bili sposobni in voljni, oskrbeti narodu življensko mogočnost, ga hočejo sedaj kratkoma pogupati v svet od rodne grude, domačijo pa spremeniti v puščavo. Milijoni, določeni za pomoč in prehrano Črne gore, so šli v neznane globoke žepe in ljudje, ki Črno goro ropajo ter bedno ljudstvo izkoriščajo, hočejo sedaj svoje žrtve še izseliti.

Po svetu.

Sijajna zmaga bolgarskih zemljoradnikov. V nedeljo so se v Bolgariji vršile volitve v narodno skupščino. Potekle so popolnoma mirno. Zemljoradniki so zmagali na celi črti in dobijo nad 200 mandatov od 246, ki jih šteje nova zbornica. Opozicijski meščanski blok je bil silno poražen, propadli so tudi zemljoradniški desidenti desničarji in celo komunisti so zelo nazadovali, ker se je poljedelsko delavstvo oklenilo zemljoradniške stranke, ki je sedaj očiščena desničarskih elementov. Zmaga Stambulijskega pomeni končno konsolidacijo Bolgarije.

Odnosji med Bolgarijo in Rumunijo. V Bukarešti je odpotovala bolgarska delegacija, ki ima nalogo, da reši vsa med Bolgarijo in Rumunijo obstoječa sporna vprašanja. V prvi vrsti vprašanje narodne manjšine in pa razni obmejni konflikti.

Rumunija izjavlja po svoji vladi, da ne misli izvajati verskega boja. Pravoslavje je po ustavi označeno kot državna vera, druge kongregacije pa lahko tudi ostanejo, ker imajo zajamčeno svobodo. To je zopet pravi rumunski dementi, ki se zelo razlikuje od dejstev, ki so v Rumuniji na dnevnem redu.

Iz Poruhirja. Belgijske čete, ki so v zasedenem pasu, so dobile znatno pomoč in to se motivira z razširjeno okupacijo rudnikov. Francoski strokovnjaki so pa izdelali načrt za zaplenbo aeroplanskega materiala v Nemčiji in ta načrt bo Poincaré predložil zbornici v odobrenje. Angleški listi so začeli zadnji čas optimistično soditi o ruhrskem problemu in napovedujejo njegovo likvidacijo, češ, da bo Nemčija predložila predlog glede izplačila reparacij in da se bodo na podlagi tega predloga sporazumele velesile.

Glede francosko-nemškega spora je utemeljeval angleški zunanji minister Lord Curzon nevtrarno stališče Anglije v tej zadevi, katero ji daje možnost vsak čas poseči vmes, kadar pride ugodni trenutek. Anglija smatra, da je antanta s Francijo podlaga evropskega miru in obnove kontinenta, vsled česar je izključeno, da bi se Anglija postavila na stališče Nemčije. Pozitivno pa francoske akcije v Poruhirju ni mogla podpirati, ker dvomi o njeni praktičnosti. Lord Curzon meni, da je vprašanje garancij za Francijo jako važno, toda te garancije ne smejo obstajati v razkosanju Nemčije, ampak morajo biti obojestranske. Nemčiji pa svetuje, naj stopi na dan s kakšnim pozitivnim predlogom glede višine reparacij in njihovega točnega vplačevanja. — V Nemčiji je Curzonov govor napravil velik vtis. Razun desničarjev so vse nemške stranke za to, da nemška vlada nasvet angleškega ministra vpoštevata in predloži pozitivne reparacijske predloge. Pravijo, da je lord Curzon za to, da Nemčija predlaga kot skupno reparacijsko svoto 40 milijard zlatih mark. — Francosko časopisje na oni del Curzonovega govora, ki se peča z reparacijami, zaenkrat veliko ne reagira in povdarja, da se mora Nemčija obrniti naravnost na Francijo, ki zasedenega ozemlja ne zapusti, dokler ne bo reparacijska vsota v celoti izplačana.

Slovenski radikali.

Za demokrati se posebno postavljajo naši slovenski radikali. Sicer jih je veliko manj kot demokratov, in lahko bi jih človek naštel vse na prste in tudi se ne razločujejo v ničemer dosti od demokratov, iz katerih vrst so večinoma izšli. Stopili so v radikalno stranko, ker bi tudi oni prišli radi do kakšnih dobronosečih mest, ker v demokratski stranki ni bilo mogoče vseh ljudi spraviti h koritu. Seveda se niso zmotili, radikali so imeli takoj zanje dobre službe, še celo en ministrski stolček se je našel za nje, toda pod pogojem, da bodo podpirali radikale pri volitvah in propagirali za nje kot edino pošteno stranko ter si na ta način zaslužili par poslaniških mandatov. Seve so ti gospodje radostnega srca privolili, saj so vedeli, da jim da vlada na razpolago ves svoj državni aparat in denarja, kolikor

bodo hoteli, samo da so pozabili računati z zavednim slovenskim ljudstvom, ki jim je hitro pogledalo v srce in videlo, da so njihova obetanja prazna ter jih ne bodo nikoli izpolnili, ker jim gre samo zato, da se spravijo lepo na toplo, kjer bodo tudi oni lepo služili po vzgledu svojih srbskih tovarišev. Ustanovili so si z vladno pomočjo tudi svoj dnevnik »Jutranje novice«, ki je začel takoj propagirati radikalno idejo in udrihati po vseh strankah. Zlasti ob volitvah je obetal Slovencem vse mogoče ugodnosti, ki jim jih bodo izposlovali slovenski radikali, katere je predstavljal kot rešitelje Slovencev. Res so mu nekateri nasledili, toda največ iz dobičkaželjnosti. To so bili največ uradniki, ki so pričakovali kakšno boljše mesto ter voditelji skrahiranih strank, ki so mislili na ta način si zopet dobiti malo veljave. Toda pametni ljudje niso šli na limanice in tako so slovenski radikali pogoreli. Sedaj pa so ti siromaki občutili nevhvaležnost svojih srbskih tovarišev. Ti so namreč spoznali njihovo nezmožnost, ker so jim volitve v Sloveniji zafurali, pa so jih lepo poslali med staro šaro, pozabivši na vse svoje obljube. Ne dajo pa še miru ter se še nadalje proslavljajo kot edino pametni možje ter prerokujejo našo propast, ker jim je žal po koritih, ki so se jim obljubljala ter psujejo na vso moč čez Radiča, ki po njihovem mnenju tira državo v propast. Seveda zraven ne morejo dati miru dr. Korošcu in klerikalcem, ker se njihova demokratska duša ni nič spremenila, če tudi so prestopili k radikalom. Njihovo glasilo »Jutranje novice« piše o Radiču, ki baje zapeljuje ljudstvo in pravi tudi o dr. Korošču sledeče:

«Verno mu sekundira dr. Korošec s svojo klerikalno armado, ki je vsled povojnih razmer stala na robu svoje propasti. Še enkrat se je v poslednjih krčih dvignil klerikalni zmaj, da nato v miru zaspi. Njemu gre za strankarske interese, in prihruljeno se danes smeji, ko vidi, da mu je slovenski narod nasedel. Toda še bdijo sile, ki se bodo svoječasno dvignile in peljale narod po oni poti, ki vodi v resničen dobrobit. Treba je samo počakati, da se mase streznijo in pričenejo misliti s svojimi možgani. Zaman govoriš fanatiku, ki te ne poslušajo in ne sledi tvojim izvajanjem ter že a priori odklanja vsake dokaze.»

Seveda bodo naši radikali še dolgo čakali, da bo klerikalni zmaj, ki se ga tako boje, zaspal, tako dolgo najbrž, da bodo oni zaspali. In naše mase so že dovolj iztreznjene, kar se je pokazalo pri volitvah, kjer so zavrgle radikalne možgane ter hočejo še z naprejem misliti s svojimi, čeprav to radikalom ni po volji. Seveda mora poleg mas dobiti svojo lekcijo tudi naša inteligenca in »Jutranje novice« v istem članku tudi to povdarjajo:

«Toda žalostno je dejstvo, da je zabredla v kalne vode tudi inteligenca, ki bi vendar morala misliti z razumnimi možgani. Nje so nasi ljudje, ki so poklicani, da spregovorijo v teh zmedenih časih svojo resno besedo? Slovenski narod je še vedno dovzetan za njihove nepristranske nazore. Naši potomci, ki ne bodo imeli sedanjih tradicij, se bodo čudili maloštevilnim ljudem, ki so v tem času popolne desorijentacije ohranili mirno kri in se niso pustili obvladati po hipnem razpoloženju.»

Tem maloštevilnim ljudem, ki so ohranili mirno kri, se našim potomcem res ne bode treba več čuditi, kajti penzioniranemu človeku se ni treba razburjati ter si z lahkoto ohrani mirno kri.

Slavni so ti naši mirni možje in radikali jim to slavo v polni meri privoščijo ter jim jo v »Jutranjih novostih« tudi pojejo:

«Vsakogar, ki to razmišlja, mora navdajati veselje, ko vidi, da so v NRS možje, ki se nikakor ne strinjajo z eksperimentacijami in ki se dobro zavedajo, kaj se pravi biti ob pravem času mož na svojem mestu. In nič več kakor brezploden eksperiment bi bil, ko bi se izročila usoda naroda v roke onim ljudskim zastopnikom, ki jih je narod izvolil vsled njihove demagogije. Tudi sedaj bo treba prepustiti času, kot najboljšemu zdravniku, da izleči rane, na katerih bolega današnje politično življenje. Do tedaj pa se moramo truditi, da kljub vsem oviram vodimo državo po oni poti, ki jo mora vsak trezen mislec spoznati za najboljšo.»

Slovenski radikali imenujejo brezploden eksperiment, ako bi prevzeli vladno zastopniki, ki so izvoljeni od ljudstva, ker so ti baje sami demagogi. Demagoštvo imenujejo radikali, če se ljudstvu odpre oči in se mu pove resnica. To je posledica demagoštva, če je ljudstvo sito vlade, ki ga samo izmoghava in skrbi samo, da napolni žepe svojih pristašev. Proti temu demagoštvu se hočejo radikali boriti, samo da še nadalje ostanejo pri vladnem koritu. In potem si še upajo trditi, da vodijo državo po poti, ki jo mora vsak trezen mislec spoznati za najboljšo! To so pač tisti misleci, katerim je radikalno zlato zaslepilo pamet, toda vsak pošten človek jih je že davno obsodil in samo vprašanje časa je še, kedaj bomo se mi Slovenci otresli te gnilobe, ki nam dela sramoto s svojo korupcijo pred celim svetom.

Dnevne novice.

Izpolnitev volilnih imenikov. Pri zadnjih volitvah se je zgodilo veliko slučajev, da naši pristaši, ki so bili upravičeni voliti, niso bili vpisani v volilni imenik. Prosimo, da se takšni slučajji javijo pisмено, ali pa, da se dotični osebno zglašijo pri našem tajništvu, da bomo pri prihodnjih volitvah spravili vse naše pristaše na volišče. Tajništvo SLS, Cirilova tiskarna, I. nadstropje.

Jugoslovansko novinarsko združenje — sekcija Ljubljana je zborovalo v nedeljo v Ljubljani ter si volilo odbor. V razsodišče je bil izvoljen »Taborov« urednik Rehár. V soboto popoldne pretepa ob množestvilni asistenci orjunaških banditov svojega stanovskega to-

variša invalida Goleca, v nedeljo, dan pozneje ob istem času ga pa slovenski novinarji volijo v svoje — razsodišče. Udruženju kakih rokodelcev človek ne bi zameril, čelvar na primer ne bere dnevnih listov in ne more vedeti, kaj se je dan poprej godilo ter se lahko pajdaši danes s človekom, ki je včeraj žalil stan ter izdal njegove interese, novinar si je pa že po svojem poklicu glede dnevnih dogodkov na jasnem in tako je izven vsakega opravičila dejstvo, da so si v Ljubljani zbrani novinarji Rehárja, ki je prišel s krvjo svojega tovariša umazano roko, izbrali za razsodnika. Ali naj ta v policajdemokratskega novinarja pretvorjeni komij in populčna orjunska baraba razsoja med novinarskem udruženju, kakor je razsojal v svojem srd in zlobi nad tovarišem Golecom? Gospodje tovariši, ki ste volili Rehárja za razsodnika, rezervirajte sedaj v svojem udruženju tudi prostor za njegove adlatuse Kirchenräuberje in druge kriminalne tipe.

Bomba v Slov. Bistrici. Veliki župan Lukan je poveril preiskavo o slovenjebistriških krvavih dogodkih nepristranskemu in vnetemu človeku g. policijskemu nadsvetniku Kerševanu iz Maribora. Gospod nadsvetnik Kerševan je preiskavo zaključil in dognal krivice, ki so vrgli bombo v vežo hotela Neuhold v Slov. Bistrici in ki je zahtevala 6 žrtev. Merodajne oblasti danes pozivamo, da nam javijo ime onega, ki je bombo fabriciral in onega, ki jo je vrgel. Ako nam oblast teh imen ne naznani, jih bomo objavili mi. Vemo čisto pozitivno, da je obod usodepolne bombe italijanskega izvora in je bila napravljena v Mariboru, kjer je državni kemični laboratorij ali preizkuševalnica. Človek-orjunaš, ki je pogljal bombo, je v najtesnejših zvezah ali celo prijateljstvu z ravnateljstvom Mariborske tiskarne. Znano je tudi javnosti, da je v zadnjem času kar preko noči z ozirom na slabe šance orjunaške policajdemokracije menjal eden od prvih orjunciev v Mariboru svojo politično barvo. Toliko za danes in prihodnjic več in potem se bomo o izidu preiskave govorili natančneje. Nismo rekli zastonj, da bomo poslano orjunaško fotografijo hranili, ker stvari že stoje tako, da bo v kratkem času našla primerno mesto v kriminalnem albumu.

Orjuncem. Zadnja »Orjuna« je prostaško opsovala uredništvo »Straže« pod imeni »Gobec, Gemeiner in Zrebot«, kar me edino še lahko spominja na čase, ko je večina današnjih orjunciev še otročje ali pa oportunistično pela avstrijsko slavo, mene so pa tedanji oblastniki imeli za »gemeiner Windischrebell« ter so po telegrafskih drogih razobesili za menoj — pa s pravim imenom — tiralico in razpis na glavo. — Ne gonim politike, ne vodim »Ljudske Straže« ali kake druge »proti-Orjune«, orjuncem pa samo to povem, da na pismene napade ne bom odgovarjal, dokler bo imelo novinarsko udruženje orjunca za razsodnika, pač pa bom vsak dejanski izpad ostro odvrnil z orožjem, ki sem ga častno nosil tudi v nacionalni revoluciji. Sem za nekaj procentov manj invalid od tovariša Goleca, v orožju vajen in izvežban in bilo bi mi samo to žal, če bi v kakem »gemein«-spopadu srečal poštenjake-siromake, ki so po zmoti in prevari zašli med orjunce. Tone Gmajner.

Radikalni volilci zahtevajo plačo za 18. marc. — Bosansko pokrajinsko upravo kar oblegajo ljudje dan za dnevom iz cele Bosne ter zahtevajo plačilo za to, ker so 18. marca glasovali za radikale, češ, da se jim je tudi zagotovilo, da bo vsak za svoj glas dobil, kar zahteva. Ljudi, ki se sedaj na to sklicujejo ter zahtevajo vse mogoče, bo že skoro več, ko je bilo volilcev za radikalno stranko. Kdo je vse glasoval, to se ne da dognati upravnim organom pa sedaj ne vedo, kako bi se otresli ljudi, ki prihajajo po plačilo za 18. marc. Eni hočejo, da bi se spregledale naložene globe, drugi bi radi prosto prodajali tobak, točili razne pijače, nosili orožje, brez takse kuhali žganje in tako naprej cela vrsta najrazličnejših zahtev s pozivom, da so radikalni agitatorji vse to obljubil. Eden celo pravi, da bi smel odpreti javno hišo, samo kake nove šole in poprave kake ceste nihče ne zahteva. Plačila željni radikalni volilci postajajo vedno bolj razburjeni in grozijo, da radikalov nikdar več ne volijo, če takoj ne dobijo, kar zahtevajo in kar se je obljubljalo.

Suša v demokratskih žepih se pozna v tem, da njihovo glavno glasilo v Beogradu »Demokratija« preneha izhajati kot dnevnik ter postane tednik, in to baje radi tehničnih težkoč. Te težkoče obstojajo najbrž v veliki suši v demokratskih blagajnah, ki jih demokrati ne morejo več zalagati iz vladnega korita. Te tehnične težkoče se bodo skoro gotovo kmalu pojavile pri slovenskih demokratih, kar se vidi v tem, da njihovi glavni koritarji kar trumoma bežijo v radikalno stranko, kakor podgane iz stare fregate, ki se potaplja. Ne bo dolgo, pa bosta tudi slavni »Tabor« in »Jutro« postala tednika.

Otvoritev zagrebškega velesejma. Minuli pondeljek je bil otvorjen na slovesen način zagrebški velesejm. Pri otvoritvi je pozdravil različna zastopstva predsednik velesejma gospod Ratković. Na to je govoril zagrebški župan Heinzl, ki je posebno povdarjal gospodarsko samostojnost Hrvatov, katero najbolj dokazujejo svetovni javnosti zagrebški velesejm. Ljubljansko občinstvo sta zastopala pri otvoritvi dr. Perič in podžupan Stanovnik, ki sta bila gosta zagrebškega župana.

Vsega občudovanja in priznanja je vredna vztrajnost in potrpežljivost naših železničarjev in javnih nametščencev. O teh-le pač opravičeno veljajo besede: »Hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovenca ne gane«. Tolikokrat smo že pisali in opozarjali merodajne oblasti in našo javnost, da naj se zavzame za te bedne in brezpravne, bodisi da se vsaj odmerijo primerne plače, ali pa javnost naj ima vsaj toliko obzira na nje, da jim ne bode računala prav iste cene, kakor onim, ki te današnje cene lažje in prav lahko zamorejo. Danes iznova apeliramo na vso našo javnost, na naše trgovce in

obrtnike. Ne izmoghavajte vsaj vi teh revežev in imejte vsaj trohico sočutja. Mi prosimo vse naše mesarje, da naj se blagohotno ozirajo na težki gospodarski položaj teh revežev. Njih žene prihajajo s težkim srcem, da kupijo svojem vsaj grizljaj mesa za nekoliko krepke juhe sestradanim in bolehnim otročičem. Da se spozna te le siromake že od daleč od drugih, menda pač ni potrebno posebne legitimacije. Upadli in shušani obrazi, preperela obleka, razhojeni čevlji in kar je najhujše, prazna denarnica, so pač najglasnejše in najjasnejše in nedvoumno spričevalo o uboštvi in potrebi. Pozivljamo s tem ponovno vse trgovce, obrtnike in mesarje, da se odzovejo temu klicu in gredo pri nakupu na roko tem revežem oz. njih gospodinjam in da jim postrežejo vsaj z nekoliko popusta, kolikor pač mogoče. Mesarjem se nudi s tem najlepša prilika, da zavežejo nekaterim hudobne jezike, ki trdijo, da si mesarji poljubno nastavljajo cene. Dokažite s tem, da to ni res in ne zahtevajte od teh revežev ravno iste cene, kakor od onih, katerih zaslužek ni vezan na nikogar, najmanj pa na kakšnega finančnega ministra. Mi bomo radevolje priobčili imena onih obrtnikov, kateri se bodo našemu pozivu odzvali, da bodo upoštevali gmotne razmere teh revežev, kar je dandanes sploh mogoče.

Trčenje vlakov. Med postajama Rakek in Postojna je zadel v nedeljo zvečer osebni vlak Trst—Dunaj v italijanski osebni vlak, kar je povzročilo poleg ogromne materijalne škode tudi — žal — človeških žrtev in sicer več mrtvih in mnogo ranjenih. Osebni vlak Trst—Dunaj je moral vzeti drugo garnituro in je pri tem imel v Ljubljani več kot eno uro zamude. Isti vlak je, da je nesreča polna, ponovno trčil med postajama Litija in Sava okrog ene ure po polnoči v tovorni vlak, ki je vozil v isti smeri. Savska postaja je ustavila tovorni vlak zunaj na progi. Osebni vlak iz Ljubljane je sopihal od litijske postaje. Zavirač zadnjih voz tovornega vlaka je opazil nevarnost in jo signaliziral bližajočemu osebnemu vlaku ter nato skočil v bližnji jarek. Strojvodja tovornega vlaka je imel toliko prisotnosti, da je takoj s polno paro mislil umakniti svoj vlak udarec. Toda pri tem se je zavrtih zadnjih pet tovornih voz odtrgalo in v te-le je treščil osebni vlak. Prisotnost in hladnokrvnost strojvodje osebnega vlaka je ublažila udar. Dal je takoj »vacuum« ter na to protiparo. Žal, zaradi od dežja mokrih tračnic ta sredstva niso mogla zadržati sunka v prazne vozove na progi. Ker so se pri prvem od petih tovornih voz odtrgala kolesa z osjo ter se zarila v pragove in jih razkopala, je močan in težek stroj osebnega vlaka popolnoma razbil vseh pet voz. Pri tem pa sta skočila tudi dva prednja voza osebnega vlaka iz tračnic. Ob priliki sunka je bilo ranjenih pet oseb. Vse rane so lažje prirode in brez posledic. Raznih bunk, ki so jih dobili potniki ob tej priliki, seveda ni računati za rane. Materijalna škoda je precejšnja in so skoro ves dan v pondeljek morali potniki kraj nesreče peš prehajati. Vlaki so imeli velike zamude. Sicer pa se je, hvala Bogu, vse srečno izteklo, zlasti pa, ako se pomisli, da je bilo v vlaku več kot 200 oseb in da je bilo samo tovornega vlaka 51 voz. V tem oziru zaslučuje vozno železniško osobje vso pohvalo. Kdo je kriv, pa bo pokazala preiskava.

Invalidi pozor! Razpisane so sledeče državne službe: Pri deželnem sodišču v Ljubljani tri mesta jetniških paznikov, pri okrajnih sodiščih: v Litiji (Kranjsko), Dolnja Lendava (Prekmurje); Ormožu in Ptujju mesta sodnih slug, in pri okrožnem sodišču v Mariboru eno mesto kaznilniškega paznika. Vojni invalidi imajo prednost na podlagi naredbe Narodne vlade z dne 20. novembra 1918 Ur. l. št. 115. Invalidi, ki reflektirajo na katero zgorajomenjenih služb naj vložijo lastnoročno pisane prošnje, katerim naj priložijo I. krstni in domovinski list, II. zadnje šolsko spričevalo, III. npravstveno spričevalo, IV. izpričevalo uradnega zdravnika, da so za zaproseno službo sposobni in V. izid nadpregleda, ter naj pošljejo najpozneje do 15. maja 1923 na Udruženje vojnih invalidov Maribor.

«Mala matura» in državne blagajne. Sarajevski »Narod« piše, da hodi naokrog neka naučna komisija z večino srbskih članov seveda, ki hoče na vsak način upeljati takozvano »malo maturo« po srednjih šolah cele države ob sklepu četrtega razreda, kakor je v Srbiji. Zakaj hočejo to upeljati, niso povedali, naročili so po pokrajinski upravi, da vse potrebno za to nepotrebno uvedbo pripravi. Pozneje se je oglasilo prosvetno ministvo, naj se z »malo maturo« počaka ker za njo v budgetu še niso predvideni stroški. Čemu stroški, to je seveda ravno tako nejasno, kot cela uvedba »male mature«.

Južna — tužna Srbija — tako odmeva že iz vseh beograjskih listov. Južni kraji so do skrajnosti zapuščeni in zanemarjeni, ljudstvo je vsled skrajno neurejenih razmer v upravnem, gospodarskem, pravnem in kulturnem oziru nezadovoljno in obupano. Kakor osebna varnost in lastnina, tako je ogrožena tudi prehrana in promet. Najemnik pošte iz Pilepa poroča, da se ne da pošte niti voziti niti nositi v Krušovo, ker so mostovi razbiti in ceste popolnoma razkopane in vdrtle. Doslej se ni popravljalo in kmalu se ne bo več dalo kje, ker bo vse skupaj čivja puščava. Taka in podobna poročila posnemajo beograjski listi in nekateri so pri tem tako činični, da zavijajo oči, češ, glejte, zato je tako, ker se vlada preveč briga za prečanske kraje, ker se zalaga za — Maribor, Prekmurje in Rakek ter pri tem na južno Srbijo pozabi. Taka, sama na sebi zlobna pisava odkriva nesposobnost centralistične vlade, ki ne utegne, da bi se istočasno brigala za vse kraje svoje države.

Rop v Mokronogu. V pisarno notarja Demšana v Mokronogu so udrli roparji ter so blagajno, težko 150 kg odnesli iz pisarne ter jo na majhnem vozičku odpe-

ljali na pokopališče. Tam so jo razbili z železnimi krampi, ki so jih vzeli iz mrtvašnice ter pobrali iz nje večjo svoto denarja ter več hranilnih knjižic. Tatovi so bili bosi, ker so našli orožniki okrog blagajne na tleh odtise bosih nog. Potem so roparji vlomili v bližnjo krčmo, ter so si privoščili pošteno večerjo, za katero so pustili krčmarju 100 dinarjev na mizi.

Ponesrečenje pri obešanju na avtomobil. V nedeljo se je obesil na avtomobil mariborskega trgovca gospoda Oseta na cesti med Sv. Lovrencem in Breznom, ko je avtomobil počasi vozil v Brno, neopaženo neki mladenič. Na Brezno pa je hotel skočiti z avtomobila, pa je radi hitre vožnje tako nesrečno padel, da je zadobil težke poškodbe.

Škandal na pošti. «Novi list» poroča iz Novega Sada o škandalu, ki se je zgodil na pošti v Starem Bečeju in o katerem bo razpravljala tudi parlament. Dva policaja sta v Starem Bečeju pred 14 dnevi onečastila mlado deklico. Mati deklice je poslala s priporočenim pismom advokatu dr. Sekuliču zdravniško spričevalo in polno moč, s katero pooblašča advokata, da toži okrivljena policaja. Tega pisma advokat Sekulič ni dobil, dasi je bilo priporočeno. Na njegovo reklamacijo je pošta odgovorila, da se je pismo izgubilo in istotako so izginili vsi akti, ki so bili poslani državnemu pravdnistvu. Ker gre očitno za nasilje višjih organov, ki okrivljence ščitijo, vzbuja ta afera veliko zanimanje.

Razbojniki v okolici Beograda. Beograjska okolica je zopet vznemirjena od neznanih razbojnikov, proti katerim so vsi naporji policije brez uspeha. Tako so neki dan napadli v Malem Požarevcu bogatega seljaka Milorada Živkovića ter ga z batinami prisilili, da jim je izročil 20 tisoč dinarjev v bankovcih in 18 zlatov. Drugi dan pa so v sosedni vasi napadli kmeta Živojina Starčevića ter mu vzeli 20 tisoč dinarjev. Sina Mijodraga so ubili, ko je hotel bežati skozi okno. Preiskava je dognala, da gre za razbojnike, ki stanujejo v Beogradu, pa delajo rajši «izlete» v okolico, kjer je manj nevarnosti.

Eksplozija v Kragujevcu. V vojno-tehničnem zavodu v Kragujevcu je nastala velika eksplozija v pirotehničnem oddelku. Eksploziralo je 16 kg solitra. Celo poslopje je razrušeno in veliko okenj v mestu je pobitih. Človeških žrtev ni.

Toča v Dalmaciji. V nedeljo in ponedeljek je padala v okolici Splita v Dalmaciji strašna toča, ki je napravila ogromno škodo. Zlasti je škodovala vinogradom in sadnemu drevju, ki je ponekod popolnoma uničeno.

Zagoneten doživljaj Grkinje. Na progi Beograd—Zemun so našli onesveščeno ženo, na rokah in nogah zvezano, ki je bila očitno vržena iz vlaka. Prepeljali so jo v zemunsko bolnico, kjer je prišla k zavesti in pričela govoriti grški. Policija jo je zaslila po tolmaču ter je izpovedala, da ji je ime Jeliseveta Tate ter je doma iz Nerina v Grčiji, ter da potuje iz Dunaja v Atene, stara je 27 let. Po tej kratki izjavi se je žena zopet onesvestila. Grkinja je videti zelo izobražena ter premožna. Policija slučaj strogo preiskuje in je sumnja, da gre za ubojstvo ali posilstvo.

Mati in sin ubila očeta. V Nišu se je te dni dogodil grozovit zločin. Dobrija, žena Ljubomira Gjorgjevića je že dolgo mislila, na kak način bi se ga otrsela. Pridobila je za načrt tudi svojega sina Milana. Ko je Ljubomir ponoči spal, sta šla v sobo in žena je udarila moža z vso močjo po glavi. Mož je bil takoj mrtev ter sta ga morila pokopala na vrtu. Da ne bi zločin odkrili, sta napravila nad grobom gredo in nasadila paprike. Orožniki so vseeno zločin odkrili ter s zločinca zaprli.

Zagoneten umor. Dne 18. t. m. sta prišla pred gostilno Mihaela Andžela v Rosmajerovu na Hrvatskem dva človeka, od katerih je bil eden oblečen kot finančar. Neznanka sta potrkala na okno, ter sta ženi, ki je prišla pogledat rekla, naj pokliče moža. Ko je mož prišel k oknu, je neznanec ustrelil iz puške in zadel Andžela v prsa, da je čez kratko časa umrl. Preiskava, ki jo vodi orožništvo, ni dovedla do nikakega rezultata.

Priredba dohodnine in rentnine za leto 1922 za davčne okraje Maribor (okolica), Slov. Bistrica in Sv. Lenart je izvršena. Davčni obvezanci lahko dotične odmere izkaze vpogledajo v času od 15. maja 1923 pri občinskem uradu svojega stalnega bivališča, ali pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru, Slov. Bistrici in pri Sv. Lenartu. Podpisi dohodnine in rentnine za leto 1922, onim zavezcem, ki v 15 dneh po preteku vpoglednega roka, to je vstevši do 30. maja 1923 ne vložijo priziva ali pritožbe pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru, postanejo pravnoveljavi. Glede kolkovanja prošenj, prizivov in pritožb se opozarja na sledeče: 1. Prošnja za naznanilo odmerne podlage so podvržene kolku za 3 Din. 2. Prošnja za naznanilo odmerne podlage, v katerih se hkrati prijavijo priziv, so podvrženi kolku 10 dni. 3. Naknadna prizivna izvajanja k že prijavljenim, a še ne izpeljanim prizivom so podvržena kolku 3 din. 4. Prizivi proti dohodnini in pritožbe proti rentnini so podvržene kolku 10 dni.

Obmejni šoli pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu je darovala Posojilnica v Mariboru 500 dinarjev. Za ta dar se šolsko vodstvo v imenu obmejne dece zavodu prav lepo zahvaljuje.

Iz Ptuj.

Ptujska občinska hranilnica in Ornik. Naša posojilnica je seveda svoj čas podpisala veliko milijonov vojnih posojil, kar je bil povzročil Ornik. Za podpis enega vojnega posojila sploh ni bilo pravičnega sklepa načelstva, ker dotična seja ni bila sklepna. Vkljub temu pa je Ornik podpisal vojno posojilo. Hranilnica je radi tega tožila Ornika, da on plača dotično brez dovoljenja pod-

pisano vojno posojilo. Tožba je šla v tretjo instanco. Pri stolu sedmorice v Zagrebu je hranilnica tožbo proti Orniku izgubila in Ornik je oproščen plačila z utemeljevanjem, da je v plenarni seji o podpisu vojnega posojila poročal, čemur nikdo ni oporekal. Plenarna seja je torej vojno posojilo, ki poprej ni bilo pravilno sklenjeno, odobrila.

Pacinje pri Ptuj. Dne 18. t. m. na praznik varstva sv. Jožefa smo spremili k večnemu počitku našega priljubljenega in uglednega gospoda Jožefa Petroviča, posestnika v Pacinju, očeta gospoda načelnika v Dravo gradu in g. kaplana v Vitanju, ki je po kratki, mučni boleznii zatisnil svoje trudne oči v 76. letu svoje starosti. Bil je blag in dober oče in velik dobitnik. Počivaj v miru blago srce!

Za splavarje. Iz Ptuj nam poročajo, da se bodo vršile na Dravi od 1. maja vojaške vaje na vodi in sicer 300 m od cestnega mosta navzgor ob vodi in 300 m pod železniškim mostom. Na tem mestu bo splavarjem vožnja po Dravi zabranjena in sicer ob delavnikih od 6. do 11. ure in od 14. do 17. ure do nadaljne odredbe. Ob nedeljah in praznikih je vožnja celi dan prosta. Vojaška straža bo stala 1 km od zgoraj označenega prostora ob vodi navzgor ter bo imela rdečo-belo signalno okroglo ploščo. Splavarji in sploh osebe, ki se bavijo s plovbo, morajo, čim ugledajo signal, takoj pristati in sicer najmanj 500 oddaljeno od straže, sicer bodo odgovorni za vso škodo, ki bi vsled neupoštevanja gornje odredbe nastala.

Iz Maribora.

PROSLAVA 1. MAJA.

Delavske organizacije Slov. ljudske stranke v Mariboru in okolici bodo proslavile letos 1. maj po tem-le sporedu:

Ob 9. uri sv. maša v stolnici.

Ob 10. uri zborovanje na Gambrinovem vrtu. Govorijo naši narodni poslanci. Popoldne izleti v okolico po skupinah. V slučaju slabega vremena zborovanje v dvorani in v lopi na vrtu.

K proslavi 1. maja vabimo vse naše delavstvo vseh strok: železničarje, tovarniške delavce, obrtnike in vse druge. Povabljeni tudi državni nastavljenici.

Zaupnike in odbornike naših strokovnih organizacij prosimo, da agitirajo za številno udeležbo.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Dve organizaciji naše stranke v mariborski okolici. Na Teznu se je vršil dne 23. t. m. zvečer zaupni shod pristašev SLS. Govoril je poslanec Žebot. Ustanovil se je krajevni odbor SLS za Tezno. V odboru je 15 najboljših mož iz vseh stanov. Za v torek, 24. t. m. pa je povabilo delavstvo Dervušekove tovarne v Lajtersberg poslanca Žebota in delavske voditelje iz Maribora na zaupni shod. Vse delavstvo (nad 100) je pristopilo k Jugoslov. strokovni zvezi in si ustanovilo lastno skupino. Dervušekovi tovarni sledi še več večjih podjetij v Mariboru in okolici.

Mariborski radikali so imeli v nedeljo svoj «oblastni zbor» v dvorani mestnega magistrata. Zbrala se je iz volilnega boja znana radikalija, kakor Nachtigal, Verlič itd., pojavil se je tudi njen prav zanimiv prirastek. Tu vam je najprej odvetnik dr. Ferdo Müller, ki je pri volitvah še za demokrate agitiral po Koroskem, potem odvetnik dr. Rudolf Ravnik, ki drugače poklada dobrih 90 kg svoje žive teže na stol občinskega svetovaleca narodno-socialistične stranke in kot tretji se je pridružil odvetnik dr. Rapoc. Vsi novi radikali so nastopili, kakor pravi poročilo radikalnih «Jutranjih Novosti», s prav «markantnimi govori», bili so seveda tudi navdušeno pozdravljeni, samo gospod dr. Rapoc se je parkrat zagovoril ter mesto radikalna, rekel demokratska stranka, kar je pa z obilnimi pardoni naglo in lepo popravil. Med radikale se je zatekel tudi orjunc dr. Cazafura. Mož bo že vedel zakaj. Zbor je sprejel resolucijo, poslal v Beograd obligatne udanostne pozdrave ter končno konstituiral provizorni oblastni odbor. Za predsednika je bil izvoljen notar in pisatelj dr. Ivo Šorli v Rogatcu, za poslevoedečega podpredsednika dr. Ferdo Müller, za glavnega tajnika Alojzij Slanovec in za blagajnika ravnatelj Križnič.

Na drugem mestu poročamo, da je Ptujška hranilnica izgubila tožbo proti Orniku radi plačila vojnega posojila, ki ga je Ornik podpisal, ne da bi bil imel za to pravičen sklep. Tudi naša mariborska Mestna hranilnica toži stari nemški direktorij na plačilo 16 milijonov vojnih posojil. Mi smo že svojčas rekli, da bo hranilnica to pravdo izgubila, ker so to posojila bila pravično sklenjena in ni bilo pri postopanju nobenega pogrška. Vendar sedanji demokratski voditelji naše Mestne hranilnice tožijo nemški odbor. Kakor nam kaže slučaj Ptujške hranilnice, bo tudi naša Mestna hranilnica pogorela. Stalo bo to našo hranilnico v prvi inštanci veliko nad 2 milijona kron, ker bo samo sodnijska taksa za razsodnino znašala mnogo nad 1 milijon. Tako gulijo po nepotrebnem naši demokrati Mestno hranilnico, ki že itak komaj diha. Kaj je demokratom za naš zavod? Oni delajo samo na to, da dr. Koderman zasluži pri tej pravdi milijone in odpade na ravnatelja Vodeba kaka težja provizija. Zato pa Mestna hranilnica ne more pridobiti na zaupanju, dokler bodo sedanji ljudje sedeli v njenem upravnem svetu.

Policajdemokratski dnevni kronisti, ki v «Taboru» servirajo vsako dnevno zgodbo od jezične branjeve pa do zadnjega pijančka, ki se ob kako svetilko zadene, niso niti črhnilo o divjaškem napadu na novinarja g. Goleca, ki se je izvršil sredi dneva ter se dovolj komentira po mestu. «Tabor» je orjunaški vestnik in ko tako

vestno objavlja vse akcije svoje organizacije, pač ne gre da nekaj tako junaškega zamolci.

«Taborov» svojčasni glavni sotrudnik Aladar pl. Kottas obsojen. Slovenski javnosti je še gotovo v svezem spominu, kako je pred kracimi 3 meseci se naselil v Mariboru neki megaloman, potepuh in goljuf, ki se je izdal za plemenitega Kottasa. V svoji brezposelnosti, za katero je pa rabil denar, je pošteno potegnil veleume krog «Tabora». Gospod ravnatelj časnikarskih podjetij Mariborske tiskarne V. Špindler je v svoji policajdemokratski kratkovidnosti nasedel Kottasu in ta je začel kot očitived pisati in lagati po «Taboru» in «Jutru» o strašni vojni nevarnosti in vojnih pripravih, ki nam grozijo od strani Madžarov. Trezni Slovenci so se smejali policajdemokratskim farbarijam, a nekatere manj razsodne so te vznemirljive in čisto iz trite izvite vesti le zbegale in vznevoljile. Policajdemokratje so nadaljevali svoje na vojno hujskajoče farbarije, dokler jih ni razkrinkala «Straža» in je policija Kottasa izročila kot goljufa okrogznemu sodišču. Kottasa so imeli v preiskovalnem zaporu tri mesece in minuli ponedeljek so mu prisodili na okrogznem sodišču 4 mesece ječe. Doslej je «Tabor» s sodišča poročal vsako malenkost, a o obsodbi Kottasovi pa molči kot grob. Koliko je vrden list, ki ima za sotrudnike na večmesečno ječo obsojene goljufe, za glavnega urednika pa navadnega cestnega pretepača in napadalca g. Jaketa Rehar, pa naj razsodi poštena in miroljubna slovenska javnost. Javnosti pa tudi lahko zaupamo, da bo gospod Rehar, če je še pravica v naši državi, kmalu delil usodo s svojim kolegom Kottasom in to med štirimi — samotnimi stenami.

Kake junake vidimo med mariborsko Orjuno? — Med mariborskimi orjunci je največ beguncev iz jugak, ki so pribežali v Maribor, ker se je dalo v prvih časih prevrata tukaj udobno živeti, z raznimi kupcijami in tihotapstvom pa prav mnogo in na lahek način zaslužiti. Med temi begunci se je naselilo v Maribor tudi več mladeničev, ki bi morali danes v Jugoslaviji služiti vojake, a še do danes niso optirali za našo državo samo radi tega ne, da jim ni treba nositi vojaške suknje, ker so še vedno tuji državljani, a seve orjunci prvega pretepaškega stopena. Dolžnost policije bi bila, da bi te junaške elemente zbrala in jih tako za binkošti poslala italijanskim fašistom. Imena orjunccev, ki so še danes italijanski podaniki in se izogibljejo vojaški obveznosti, bomo objavili, da bo javnost spoznala junaštvo teh «čuvarjev» narodnega in državnega edinstva.

Napad mariborskih orjunccev na nedolžnega krojača. Krojač Janez Stupan, stanujoč v Barvarski ulici, se je v noči minulega petka na Glavnem trgu poslovil od svojega prijatelja in hotel proti domu. V Gosposki ulici, pa je zadel na orjunce ob pol 11. uri, ko so se vračali s palicami oboroženi od neke seje. Vstrijc kavarne «Central» je dregnil eden od teh lahonskih kulturonošcev Stupana pod rebra z opazko: «To je tudi en tak prokleli klerikalec». Ko je videl krojač celo orjunsko bando za seboj, se je zatekel k stražarju po zaščito, a oko postave ga je pomirilo čes: Le pojdite mirno spat. Orjunaši pa so bili celo tako drzni, da se niso zmenili za policaja, ampak je eden udaril Stupana vpricho straže za uho, a stražnik se ni lotil napadalca, ampak je krojača opomnil, naj le gre mirno spat, če tudi je bil tepen. Ravnokar kratko omenjeni slučaj orjunskega pretepaštva je dokaz, da delajo nekateri policisti z orjunskimi bratci pod skupnim klobukom in se miroljubni Mariborčani ne bodo smeli čuditi, ako bodo našli s časom vsi opraskane obraze in od udarcev črne hrbe in vse s tihih privoljenjem policije. Ako bo pri takem postopanju zgubila mariborska policija še ta ugled, ki ga ima, si je kriva sama. Stražnik ni za to tukaj, da nosi uniformo in orožje ter hodi po ulicah, ampak, da je tudi pripravljen ščititi osebno varnost in lastnino meščanov, a pri nas v Mariboru je ravno nasprotno; mesto z mirnimi in z izzivanimi meščani, drži večina policije s temnimi elementi, katerim sta postala pretep in vlom šport.

Cerkveni ropar Štoka zapusti Maribor. Med orjunaškimi «junaki», ki se niso odslužili roka v jugoslovanski vojski je tudi znani dr. Irgolčev pisar — cerkveni ropar Štoka. Na tega človeka je postala pozorna vojaška oblast in prvega majnika bo moral zapustiti s 60 dezerterji pod vojaško eskorto Maribor in se bo prese lil v sredino narodnega in državnega edinstva v Kruševac. Kakor hitro je doznal Štoka, da je poklican k vojakom, je skušal doseči preložitve vpoklica, a ni šlo. Pri vojaški oblasti v Kruševcu bomo že poskrbeli, da bo dobila pravočasno pravo in istinito fotografijo o cerkvenih in drugih razbojniških junaštvih Štoke. Z vpoklicem k vojakom pa naj Štoka nikar ne misli, da ne bo delal zaslužene pokore radi napada na Cirilovo tiskarno, pohoda v Slov. Bistrico itd.

Na naslov Ženskega društva v Mariboru. Ko smo začeli že pred leti v Mariboru razkrivati demokratsko korupcijo, si je stavilo tedaj Mariborsko žensko društvo nalog, da bo vplivalo pomirjevalno na obe strani. Za tem je to društvo skušalo potom naprednih narodnih dam ublažiti in iztrebiti iz slovenskih vrst vsako surovost, ki se je začela vgnjezdavati osobito med mladino. Sedaj pa se je zasidrala med našo napredno mariborsko mladino ne le surovost, ampak naravnost divjaštvo, kakršno je bilo doslej med Slovenci čisto nepoznano — namreč Orjuna. Kako lepa, hvalevredna in hvaležna naloga bi bila haš sedaj za Mariborsko žensko društvo, ako bi se obrnilo do svojih naprednih in merodajnih faktorjev, naj za božjo voljo skušajo preprečiti orjunaška razbojništva in vsakodnevne krvave napade na slovenske in miroljubne Mariborčane. Mariborsko žensko društvo torej na delo, za uspeh bo dru-

štvu hvaležna cela poštena in za resno bratstvo vneta slovenska javnost brez ozira na politično prepričanje.

Neobjektivnost gospoda sodnega svetnika. Naši sodniki se tako radi ponašajo s svojo angelsko objektivnostjo — slava onim, ki so res objektivni in jim je svetost zakona alfa in omega. Na mariborskem sodišču pa imamo tudi nekaj čuvarjev pravice, ki imajo angelske peruti sodnijske objektivnosti prav na debelo potrošene s policajdemokratskim prahom strankarske zagriženosti in skušajo pri vsaki priliki stresavati ta prah neobjektivnosti na stranke, ki se ne priznavajo k demokratski kliki. Med te mariborske neobjektivne sodnijske angele spada tudi gospod svetnik Mulej, s katerim smo se že večkrat bavili, a se moramo tudi danes. Cela mariborska javnost ostro obsoja divjaške nastope Orjune, le gospod svetnik Mulej je eden najgorečnejših zagovornikov orjunske divjaštev, češ, da so na vsak način potrebna. Z velikim strahom gleda sedaj pred obtožbami napram mariborski Orjuni, kako prestopajo vsi ugledni advokati v Mariboru k radikalom in s tem tudi že a priori odklanjajo zagovornišvo orjuncev. Le še par pravovernim demokratskim advokatom daje g. Mulej na dovoljen in nedovoljen način vse natančne in formacije o poteku preiskave proti Orjuni. Javna tajnost na sodnji je, da je g. Mulej celo v noči pobrska-val na nedovoljen način po preiskovalnih aktih, ki so vsebovali izpovedi zaprtih orjuncev. Gospoda predsednika sodišča bi pač opozorili, da opomni gospoda svetnika Muleja, da še nismo kje v Šumadiji, ampak v slovenskem Mariboru, kjer bi naj sodni svetnik vsaj preveč kriče ne kazal svoje neobjektivnosti in si dovoljeval v neprimernem času postavno nedovoljenih vpogledov v preiskovalne spise. Sicer pravi gospod Mulej, da bo kmalu dal ostavko na državno službo in stopil kot zagovornik k g. dr. Francetu Lipoldu, kar bi bilo seveda hvalevredno, a pred tem za Lipolda usodopolnim korakom še g. Muleja priporočamo gospodu predsedniku, naj ga opomni, da je še vedno državni sodnik in ne orjunaš ala dr. Makso Šnuderl. V slučaju Mulejeve nepopolnosti v kratkem več o orjunaštvu g. sodnega svetnika.

V Slov. kršč. soc. zvezi se vrši zadnje predavanje letošnje sezone v petek zvečer ob pol 8. uri. Govori vodja predavateljskih večerov o «Katoliških shodih na Slovenskem». Ker se bo predavanje oziralo tudi na letošnji katoliški shod v Ljubljani, pričakujemo številne udeležbe vseh, ki se za to veliko prireditev letošnjega leta zanimajo.

Slavnostna gledališka predstava. V ponedeljek, dne 30. aprila ob pol 20. uri proslavi Ljudski oder praznik dela z uprizoritvijo izvirne delavske igre «Žrtve». Pri predstavi sodeluje salonski orkester. Vstopnice se dobe v predprodaji v pisarni Ljudskega odra v Kazini — (uradniška menza). Povpraševanje po vstopnicah je že sedaj živahno in je priporočati, da si jih vsakdo takoj nabavi.

Združena organizacija železničarjev in javnih nameščencev v Mariboru poziva vse strokovne organizacije, da pošljejo v petek, dne 27. t. m. ob 20. uri dva pooblaščenca zastopnika, kot odbornika za akcijski pododbor v Narodni dom (pekli).

Osrednje društvo poštnih in brzojavnih uslužben-

Izjava.

Midva Franc Škerbinc, posestnik in Franc Šeliga, kovač v Rošpahu izjavljava, da je od naju, dne 4. marca izražena žalitev radi tatvine napram gospej Leopoldini Jaš, trgovčevi soprogi v Mariboru, popolnoma ne-utemeljena.

Franc Škerbinc, Franc Šeliga.

PREVZELA IN NA NOVO UREDILA SVA GOSTILNO PUNTIGAM

V MARIBORU, MLINSKA ULICA ŠT. 23.

Imela bova vedno najboljše vino, sveže pivo in dobro kuhinjo. — SPREJEMO SE TUDI ABONENTI — Na novo urejen vrt, sobe za društva in klube, dvorana za shode, veselice in ples. Priporočava se

Hinko in Julijana Vidmar, gostilna Puntigam.

Posojilnica in hranilnica katoliških mojstrov, r. z. z. o. z.

Spar- und Vorschussverein des kath. Meistervereines
r. G. m. b. H.

Maribor, Vetrinjska 16
VABILO

na občni zbor v nedeljo, dne 29. aprila, ob 9. uri predpoldan v društveni dvorani z običajnim dnevnim redom.

Vse p. n. gg. člane se prosí, da se udeležijo polnoštevilno.

RAZJEDNI KAMEN

za izdelovanje mila se dobi sami pri

J. LAUFER, MARIBOR, GOSPOSKA UL. 46.

Razpošiljatev po pošti na vse strani. 1—2 21

cev za Slovenijo, podružnica Maribor naznanja občinstvu, da priredi dobrodelno letno veselico 10. junija t. l. na Gambinovem vrtu. Ker je društvo nepolitično in ima namen, podpirati svoje stanovske tovariše, ter njih družine v potrebi, upa, da bo cenj. občinstvo upoštevalo, ter se udeležilo veselice v polnem številu. Društvo je podelilo od dobička letne veselice od leta 1922 devetim tovarišem in štirim vdovam znesek od 3800 din. Spored priobčimo pravočasno.

Velika pomožna akcija za stanovanjske reveže. Po inicijativi Mar-Stana v Mariboru se je zapričela v velikem obsegu rešilna akcija v pomoč takim stanovanjskim revežem, ki so takorekoč na cesti. Za te reveže naj se v smislu te akcije že letos iz prostovoljnih darov bodisi v materijalu ali v gotovini zgradi večje poslopje z malimi sobami in kuhinjo. Ali izvedo to akcijo Mariborska Gradbena Akcija ali kreditna stavbena zadruga «Mojmir», ali od obeh popolnoma neovisen akcijski odbor, o tem se bo že v kratkem odločilo. Začasno se je sestal pripravljalni akcijski odbor, ki ima v petek dne 27. aprila svojo prvo sejo. Akcijski odbor se razširi z zastopniki ozir. predstavitelji predvsem predstojnih oblasti, vseh kulturnih društev, šol in podjetij. V prvem tozadevnem načrtu je projektirana predvsem nabiralna akcija prostovoljnih prispevkov, ter smotru primerna velika ljudska veselica s tombolo itd. Tudi se bo apeliralo na vsa društva, da se v tem času ne vrši nobeno drugo nabiranje darov in da javnost opošteva, da je ta akcija trenutno najbolj potrebna.

Mestno kopališče ostane ta teden radi čiščenja kotla zaprto.

Falska elektrarna ima s svojimi daljnovodi vedno nove sitnosti in težave. Drogi daljnovodov so precej dolgi, pridejo močni viharji in pomečejo droge ob tla. V sobotnih večernih urah je nastal tak vihar, ki je za Stundenci podrl kar 13 drogov in je bila vsled tega pol kilometra dolga proga na tleh. Falska elektrarna in mariborsko električno podjetje sta se trudili na vso moč, da se je škoda popravila v kar najkrajšem času in da smo imeli v Mariboru elektriko že v nedeljo zvečer.

Ubogi državni nameščencev je izgubil od Meljske ceste v mesto srebrno žepno uro z enim pokrovom in kratko, srebrno, takozvano oficirsko verižico (pozlačena). Ker v stem času gredo otroci v šolo, se prosijo vodje šol, da tozadevno učence povprašajo. Pošteni najditelj naj odda uro in verižico v uradništvu ali pa pri policiji. Mogoče, da je našla uro kaka oseba iz dežele (Št. Peter—Sv. Barbara), se prosi, da bi se tudi tam razglasilo.

PRIPOROČLJIVA KNJIGA.

Ksaver Meško: «Naše življenje». V Ljubljani 1922. Zal. «Narodna založba». 107 strani. — Meškovi spisi še menda nikdar niso bili tako živo aktualni, kakor so v tej zbirki. Nekdaj se je tolikrat ponavljalo: «Politisch Lied — ein gereiftes Lied». — zdaj pa čitatelj in uživatelj te črtice, pa poskušaj, če boš mogel ponoviti ono trditev, če prav najdeš v knjigi tudi dokaj politike, domače in svetovne. Treba pač umetnika. Knjiga je zrastle iz globokega doživljanja vojnega in povojnega gorja. Meško je tudi v tej obliki ostal sem sebi zvest, a nova snov daje posebno aktualnost njegovemu ustvarjanju. Naj riše pesnik

Fantje se vzamejo na stanovanje (prenočišče) v Mariboru, Trubarjeva ul. 5/1, nd. vrata 7. 2 5

Posestvo 20 do 30 oralov s sečnim gozdom, če mogoče smreke in bukke, se želi kupiti. Maribor, Poštni predal 17. 211

OVES

krompir, koruzo, opeko, cement, drva, premog, slamo seno vedno vsako množino ANDREJ OSET, Maribor. Aleksandrova c. 57, tel. 88 1—10 208

Na posestvo pol ure od Ptuj se sprejmejo s t. majem: 1. Izborna kuharica, ki bi kuhala za 6 oseb; 2. Kuhinjska dekla, uporabna tudi za lahka vrtna dela; 3. Starejši neoženjen vrtnar, popolnoma uvečen v vrtnarstvo zelenjave in dreves. Ponudbe sprejema pod: Osobje št. 1586, Oglasni zavod Vorčič, Maribor, Slomškov trg 16, 2—3 196

Proda se po ceni skoraj nov gostilniški orkestron prvovrstne dunajske tvrdke. Mizarstvo Holker, Ptuj, Ljutomerska cesta 20. Istotam se prodata 2 postelji iz trdega lesa, skoraj novi z žimnicami na vzmeteh in 2 ponočni omarci z mramornatimi ploščami. 2—3 189

Malo posestvo 1 in en četrt ure od Maribora se takoj prodaja. Več se poizve M. Ogrisek, Kamnica št. 16. 2—3 195

Prodajalka slovenskega in nemškega jezika večja, z lepo pisavo, katera ima veselje za učenje knjigovodstva se sprejme pri tvrdki M. Berdajs, trgovina z mešanin blagom in semen Maribor. Hrana in stanovanje v hiši. 2—3 101

Zaradi nakupa drugega poslastičarstva se pogrebnik zavod in lepo posestvo 18 oralov v trgu Sv. Lenart v Slov. gor. takoj prodaja. Vpraša se pri posestniku Franc Senekovič, Sv. Lenart v Slov. gor. 1—3 200

Posestvo z gostilno in mesarstvo v trgu Sv. Lenart v Slov. gor., zemlje približno 8 oralov, gozd, travnik in njiva ter vsa potrebna gospodarska poslopja, se prodaja. Ivan Kranjc, Sv. Lenart 57. 210

Posestvo za prodati. Lepa hiša z 4 lepimi sobami za vsako obrt sposobna, tik ob državni cesti v Št. Ilju v Slov. gor. z 3 in pol oral zemlje, v najlepšem stanu se prodaja takoj. 218

grozote «vojne» pravice ali pa notranje boje lastne ali tuje; vse izzveneva konečno v visoko pesem ljubezni: lepe in čiste mlade ljubezni (tudi nje žalostni kontrast je z bridkostjo naslikan), ljubezni materinske in otroške do matere ter ljubezni do matere — domovine. Kako presunljivo nam zveni poslednja že iz uvodne črtice «Begunci», ki je prava, ritmično ubrana pesem v prozi. Le zadnja črtica «Otilija» stoji po svoji moči izven tega skupnega okvirja, ter bi lahko bila natisnjena v kateri koli izmed prejšnjih Meškovih knjig, katerim se je včasih prigovarjalo, češ da so samo za kake sanjarsko-mehke duše; dočim je ta zadnja knjiga prav za vse: za sanjavo dekle prav tako, kot za preizkušnega borilca v vojski ali invalida-trpina; za preprostega delavca ravnotako, kot za narodne voditelje, katerim še posebej tuintam veljajo resne besede (str. 29 in dr.). Zlasti pa bo «Naše življenje» še dragocena knjiga, ker bo pri vseh bralcih mogočno vzbujala zavest naše skupnosti z neodrešenimi brati ter naših dolžnosti do njih. Vzemi, beri, pokloni kot darilo dragim svojim! — S. S.

Razne novice.

Strahovita rodbinska drama. V Maglodu na Madžarskem je čevljarski mojster Josip Borbas umoril svojih pet nedoraslih otrok s tem, da jim je prerezal z britvijo vratove. Štirje otroci so umrli, eden pa je smrtonovarno ranjen. Po tem zverinskem zločinu se je obesil na podstrešju. Vzrok je beda.

Eksplodizija v Budimpešti. V tvornici gumbov v Budimpešti je nastala eksplozija, ki je razrušila celo tvornico. 11 delavcev je našlo smrt pod ruševinami, mnogo ranjenih se pa bori s smrtjo. Policija je zaprla direktorja tvornice. Škoda presega 2 milijardi madžarskih kron.

Gostilno Puntigam v Mariboru v Mlinski ulici 23 sta prevzela od g. Grosmana naša rojaka iz Pohorja gg. Hinko in Julija Vidmar. Nova gostilničarja, ki sta imela doslej hotel «Beograd» v Slovenjgradu, sta vso gostilno na novo uredila ter opozarjamo cenjene čitatele na inserat v današnji številki.

Ne samo ob slovesnih pojedinah, ampak v petek in svetek naj kuhajo vaše gospodinje «Pekatek». So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Dobre jedi se vsak veseli. Zato kupujte «Pekatek». So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Praktični Angleži in Amerikanci so se že davno prepričali, da nošnja gumijevih podpetnikov ni samo vsled nizke cene in dolgotrajnosti ekonomična, temveč hasne vsled tega zdravju, ker se telo pri hoji veliko manje pretrese. Pustite si na vaše cevle pritrditi prave Palma kavčukaste pete ter se boste sami o prednostih prepričali.

PALMA
Kaučuk potpetnike
in potplate

Prednosti!

Ceneje
in
znatno
trajnije
nego od kože!

Varstvo
proti vlagi
i mrazu!

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POŠOJILNICA

V MARIBORU, STOLNA ULICA šte. 6, reg. z. z n. rav.

obrestuje od 1. novembra 1922 naprej navadne vloge po

5%

Vloge na trimesečno odpoved po 5 1/2%. Stalnejše in večje vloge pa od 6 do 6 1/2%.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHKE, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!